

26.8.2014

Valtiovarainministeriö

Viite: Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö HE-luonnos 8.5.2014

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin lausunto hallituksen luonnoksesta eduskunnalle kuntalaiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle kuntalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi on pääasiassa hyvä ja selkeä. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry tukee esitettyä lakiesitystä, mutta haluaa että ministeriö ja eduskunta kiinnittävät huomiota vielä seuraaviin lakiesityksen kohtiin:

8§ Kunnan tuottamisvastuu ja 63§ Kuntayhtymästä eroaminen

Lakiesitys antaa tehtävien järjestämisvastuussa olevalle kunnalle tai kuntayhtymälle mahdollisuuden päättää palveluiden tuottamistavasta. Jos jäsenkunta vastustaa päätöstä, niin lakiesitys näyttäisi antavan vastustavalle kunnalle mahdollisuuden erota kuntayhtymästä (63§ Kuntayhtymästä eroaminen).

Miten turvataan tulevien sote-alueiden ja muiden sote-kuntayhtymien pysyminen kasassa erimielisyystilanteissa?

12§ Kuntatalousohjelma

Kuntatalouden turvaaminen on myös valtiovallan asia ja siksi tiivistä yhteistyötä sekä kuntatalousohjelmaa tarvitaan valtion ja kuntasektorin välillä. Lakiesityksen perusteluissa todetaan että aluehallintoviranomaisten antamia kantelupäätöksiä pidetään ongelmallisina tilanteissa, joissa virastot ovat tulkinnallista lainsäädäntöä soveltaessaan katsoneet

kuntien menetelleen lainvastaisesti, kun ne ovat poikenneet mm. palveluiden laatusuosituksista. Lainsäätäjän tahtotila on ollut se, että lainsäädäntöön ei tietoisesti ole otettu sitovia laatumääräyksiä ja ne on jätetty laatusuositusten varaan. Jos näillä laatusuosituksilla ei sitten ole, tai ei saisi olla, käytännössä merkitystä ja valvontaviranomaisen toimivaltaa vielä entisestään rajattaisiin, niin tällainen tulkinta tulee olemaan palveluiden laadun kannalta tuhoisa. Suositukset ovat nimenomaan tae palveluiden minimilaatutasosta ja niitä on siksi myös noudatettava. Toisenlainen tulkinta vie arvovallan myös itse lainsäädännöltä.

27§ Vanhusneuvosto

Lakiesityksen mukaan vanhusneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä mm. ikääntyneen väestön palvelujen kannalta. Lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa kuitenkin todetaan, että pykälään ei oteta viittauksia vanhuspalvelulain 5 pykälään (Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi) ja 6 pykälään (Palvelujen riittävyyden ja laadun arviointi). Ne on lakiesityksen perustelujen mukaan mahdollisuus korvata kuntastrategialla.

SuPerin näkemyksen mukaan tämä heikentää vanhusneuvoston asemaa eikä tule turvaamaan riittävän säännöllistä vanhuspalveluiden arviointia, koska kuntastrategia on lakiesityksen mukaan mahdollista tarkistaa vaikka vain kerran valtuuston toimikaudessa (39§).

57§ Kuntayhtymän perussopimus ja 58§ Perussopimuksen muuttaminen

Miten turvataan tulevien sote-kuntayhtymien perussopimusten syntyminen kuntien erimielisyystilanteissa? Erimielisyystilanteiden ratkaisemista voisi helpottaa, mikäli pykälään 57 otetaan sama määräys kuin pykälässä 58 siitä, että perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannelta jäsenkunnista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta.

Pykälässä 58 viimeinen momentti on myös ongelmallinen, koska sen mukaan ilman suositustaan kuntaa ei voi velvoittaa osallistumaan uusien vapaaehtoisten tehtävien hoitamiseen ja niistä aiheutuviin kustannuksiin. Jos esim. sote-kuntayhtymät päättävät aloittaa vaikka jonkin vapaaehtoisen ennaltaehkäisevän ja tarpeellisen tehtävän, niin tämä lainkohta antaisi yksittäiselle kunnalle mahdollisuuden jättäytyä toiminnan ulkopuolelle. Tällöin kansalaisten yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset palvelut eivät toteudu.

111§ Talousarvio ja suunnitelma ja 120§ Arviointimenettely kuntayhtymissä

Miten turvataan se, että kunnat eivät tasapainota talouttaan tietoisesti alibudjetoimalla esim. sote-alueiden menoja. Kunnat voivat esimerkiksi asettaa sote-alueiden kustannuskehitykselle epärealistisen matalia kulukattoja menojen hillitsemiseksi. Tämä puolestaan aiheuttaa sote-alueilla toimintojen supistumista ja palvelujen tietoisesta heikentämistä.

Talouden tasapainotusvelvoite ja kuntien vastuu myös kuntayhtymien mahdollisista alijäämistä ei saa johtaa palvelutason laskuun lomautusten ja muiden palvelutasoa laskevien toimenpiteiden muodossa.

Lakiesityksen 51§:n mukaan kunnan tehtävän siirtämistä toisen kunnan tai kuntayhtymän tehtäväksi jää julkisista hankinnoista annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä pykälä turvaa tulevien sote-alueiden toiminnan häiriöttömän ja kustannustehokkaan kehittämisen ja on siksi säilytettävä esitetyssä muodossaan.

Silja Paavola
puheenjohtaja
SuPer ry

Jussi Salo
kehittämiskoordinaattori
SuPer ry

SuPeriin kuuluu yli 86 000 lähi- ja perushoitajaa sekä muita toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittanutta, jotka työskentelevät julkisella ja yksityisellä sektorilla.